

กระบวนการบริหารจัดการปัจจัยเชิงสาเหตุทางประชากรศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต และอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนจังหวัดน่าน*

กริพัฒน์ แก้วศรี¹ อนันต์ แก้วตาดี² สุชาติ ลีตระกูล³ ทศพล พงษ์ดี⁴

(วันที่รับบทความ: 2 กรกฎาคม 2567; วันแก้ไขบทความ: 21 สิงหาคม 2567; วันตอบรับบทความ: 27 สิงหาคม 2567)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนจังหวัดน่าน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชน จังหวัดน่าน 3) เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการปัจจัยเชิงสาเหตุทางประชากรศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนจังหวัดน่าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เยาวชนจังหวัดน่านที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี จำนวน 527 คน เลือกมาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 20 คน เลือกมาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .78 และแบบบันทึกสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสถิติพรรณนา การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุ โดยใช้การวิเคราะห์อิทธิพล (Path Analysis) ส่วนการสนทนากลุ่มใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนจังหวัดน่าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทักษะการบริหารจัดการเวลา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านทักษะการประกอบอาชีพสมัยใหม่

2. ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ด้านการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในภาพรวมทั้งทางตรงและทางอ้อมมากที่สุด และปัจจัยที่פקอาศัยส่งผลทางอ้อมมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. กระบวนการบริหารจัดการปัจจัยเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนจังหวัดน่าน ประกอบด้วย การพิจารณาปัจจัยทางประชากรศาสตร์ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ การออกแบบกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมแบบมุ่งเป้า และการติดตามและประเมินผล

คำสำคัญ: ทักษะชีวิตและอาชีพ, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, กระบวนการบริหารจัดการ, ปัจจัยเชิงสาเหตุ, ปัจจัยทางประชากรศาสตร์

* เนื้อหาบทความนี้ได้ปรับปรุงส่วนมาจากงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพเครือข่ายแกนนำเยาวชนภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกระบวนการเรียนรู้สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (BCG) เขตจังหวัดน่าน ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจาก สถาบันเศรษฐกิจพอเพียง ในวิทยาลัยสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์แห่งประเทศไทย ประจำปี 2566

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

^{2,3} ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, หลักสูตรการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, E-mail: em_thospon_p@crru.ac.th

Management Process of Demographic Causal Factors to Promote Life Skills and Careers under the Sufficiency Economy Philosophy for Youths in Nan Province*

Phuripat Kaewsri¹ Anan Kaewtatip² Suchart Leetrakul³ Thotsapon Pongta⁴

(Received: July 2, 2024; Revised: August 21, 2024; Accepted: August 27, 2024)

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study life and career skills under the philosophy of Sufficiency Economy for youth in Nan Province, 2) study demographic causal factors affecting life and career skills under the philosophy of Sufficiency Economy of youth in Nan Province, and 3) study management process of demographic causal factors to promote life and career skills under Philosophy of Sufficiency Economy among youth in Nan Province. The sample group used in the research were 527 youths from Nan Province between the ages of 15-25 years which selected by multistage random sampling, and a group of 20 experts selected by purposive sampling. The research tools used for collecting data were the questionnaire on life and career skills under the philosophy of Sufficiency Economy for youth was an estimation scale questionnaire. with a confidence coefficient equal to .78 and focus group discussion recording form. Data were analyzed by finding descriptive statistics and analysis of causal factors using LisRel program and using content analysis for focus group discussion.

The research results were found that:

1. Life and career skills under the philosophy of Sufficiency Economy for youth in Nan Province in overall was at a high level. The highest average was time management skills and the lowest average was modern occupational skill.

2. The accessibility to state welfare had the greatest direct and indirect impact on life skills and careers under the philosophy of sufficiency economy for youth in overall and the housing factor has the greatest statistically significant indirect effect at the .01 level.

3. The management process of factors to promote life skills and careers under the philosophy of sufficiency economy for youth in Nan Province consisted of Considering demographic factors, Identifying target groups and objectives, Designing activities and learning materials, Implementing targeted activities and Monitoring and evaluation.

Keywords: Life Skills and Career Skills, Sufficiency Economy Philosophy, Mangement Process, Causal Factors, Demographic Factors

* The content of this article has been partially adapted from research on the development of life and career skills for youth network leaders under the philosophy of sufficiency economy through learning processes towards a creative economy (BCG) in Nan Province, which received funding from the Sufficiency Economy Institute at the Social Sciences, Humanities, and Arts Research Institute of Thailand for the year 2023.

¹ Assistant Professor, Public Administration Program, Faculty of Political Science and Public Administration, Chiang Rai Rajabhat University

^{2,3} Assistant Professor, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

⁴ Assistant Professor, Political Science Program in Politics and Government, Faculty of Political Science and Public Administration, Chiang Rai Rajabhat University, E-mail: em_thospon_p@crju.ac.th

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

ปัจจุบันโลกอยู่ในยุคของดิจิทัลที่เทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดส่งผลให้ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เป็นยุคที่ผู้คนต้องใช้ทักษะการปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ โดยเฉพาะ “ทักษะชีวิตและอาชีพ” ที่มีความจำเป็นมากโดยเฉพาะเยาวชนในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากจะเป็นผู้แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องแล้วยังต้องมีทัศนคติและจิตใจที่มั่นคงพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอีกด้วย (Yuvabadhana Foundation, 2024)

การพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพให้กับเยาวชนจึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากทักษะชีวิตจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความสามารถและความรับผิดชอบของเยาวชนในการเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์และพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยทักษะชีวิตจะช่วยให้สามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันรวมทั้งการปรับตัวและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น (Noppakit, 2018, p.55) การพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพให้กับเยาวชนจึงเป็นการวางรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้เยาวชนที่มีทักษะชีวิตและอาชีพที่ดีก็จะสามารถประกอบอาชีพได้อย่างประสบความสำเร็จ มีรายได้เลี้ยงดูตนเองและครอบครัวให้สามารถพึ่งพาตนเองดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ส่งผลต่อความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

จังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มีประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 362,365 คน มีกำลังแรงงานรวม 249,911 คน คิดเป็นร้อยละ 68.96 ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน 113,049 คน คิดเป็นร้อยละ 31.20 (Nan Provincial Statistical Office, 2021) ในจำนวนนี้มีเยาวชนที่มีอายุอยู่ระหว่าง 15 – 25 ปี ประมาณ 58,058 คน และถ้าในอีก 10 ปีข้างหน้าคนกลุ่มนี้จะมีอายุอยู่ระหว่าง 25 – 35 ปี หรืออีก 20 ปี ช่วงอายุของกลุ่มนี้ยังคงเป็นช่วงวัยที่ทำงานอย่างเต็มที่เช่นกัน ดังที่ กรมอนามัยได้กำหนดวัยทำงานดังนี้ อายุ 19 – 29 ปี

วัยทำงานตอนต้น อายุ 30 – 44 ปี วัยทำงานตอนกลาง และอายุ 45 – 59 ปี วัยทำงานตอนปลาย (Central database of the Department of Health, 2024) แสดงให้เห็นว่า เยาวชนกลุ่มนี้จะเป็นพลังสำคัญที่จะสร้างความเจริญให้กับจังหวัดน่านอย่างมาก จึงสมควรได้รับการพัฒนาให้มีทักษะชีวิตและอาชีพที่ดีและมั่นคงเป็นอย่างยิ่ง โดยการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพดังกล่าวจะอยู่บนฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ทุกคนยอมรับกันว่าจะช่วยให้คุณภาพชีวิตเกิดความมั่นคงเนื่องจากหลักการสำคัญของปรัชญานี้ จะช่วยให้การดำรงชีวิตบนเส้นทางสายกลางและมีความพอดี ทำให้เยาวชนรู้จักควบคุมตนเอง มีวินัย ประหยัด และอดทน มีการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานความรู้และคุณธรรม ตลอดจนมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เพื่อให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และพร้อมที่จะปรับตัวรองรับความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพให้กับเยาวชนให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงหรือเกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตและอาชีพของเยาวชน ทั้งนี้

เพื่อให้การบริหารจัดการส่งเสริมได้ตรงตามเป้าหมาย ปัจจัยสำคัญที่การบริหารจัดการควรให้ความสำคัญที่จะนำมาพิจารณาในการพัฒนา ก็คือ ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะประชากรที่สามารถวัดได้ เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ/ชาติพันธุ์ สถานะทางสังคมเศรษฐกิจ สถานะที่ตั้ง อาชีพ สถานะทางครอบครัว เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของเยาวชน โดยช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายหรือผู้ปกครองเข้าใจความต้องการของเยาวชนแต่ละกลุ่มได้ดีขึ้น เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับเพศและอายุสามารถช่วยให้เข้าใจว่าเยาวชนกลุ่มใดต้องการทักษะชีวิตและอาชีพประเภทใด ซึ่งนำมาสู่การออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม หรือการใช้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะทางเศรษฐกิจมาพิจารณาจัดสรรทุนในการฝึกอบรมทักษะอาชีพ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากคณะผู้วิจัยจะให้ความสนใจปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนแล้ว ยังได้แสวงหากระบวนการที่เหมาะสมในการบริหารจัดการปัจจัยเหล่านี้เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของเยาวชน ซึ่งผลของการศึกษารุ่นนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพเครือข่ายแก่นำเยาวชนภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกระบวนการเรียนรู้สู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (BCG) เขตจังหวัดน่าน (Phongta et al., 2567) และได้มีการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการที่ใช้ในการบริหารจัดการปัจจัยทางประชากรศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของเยาวชนให้บรรลุเป้าหมายและมีมีความสุขในการดำรงชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนจังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชน จังหวัดน่าน
3. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการปัจจัยเชิงสาเหตุทางประชากรศาสตร์ในการส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนจังหวัดน่าน

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษารุ่นนี้ เป็นการวิจัยผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้การรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ศึกษาทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและปัจจัยเชิงสาเหตุทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชน จังหวัดน่าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาเชิงปริมาณ

1.1 ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เยาวชนในพื้นที่จังหวัดน่าน ทั้งหมด 15 อำเภอ จำนวน 58,058 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เยาวชนในพื้นที่จังหวัดน่าน ในพื้นที่ 10 อำเภอ จำนวน 527 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีเมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 381 คน เนื่องจากประชากรมีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ดังนั้นเพื่อให้ได้ตัวอย่างที่ครอบคลุมและเป็นตัวแทนมากขึ้น จึงได้กำหนดจำนวนตัวอย่างเพิ่มขึ้นและใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Stratified Random Sampling)

1.2 เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสอบถามทักษะชีวิตและอาชีพของเยาวชนภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) อยู่ระหว่าง .80-1.00 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .78

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดน่าน ระหว่างเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2566

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์อิทธิพล (Path Analysis) ของปัจจัยเชิงสาเหตุทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (Lisrel)

2. การศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้การจัดสนทนากลุ่มเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการปัจจัยทางประชากรศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของเยาวชน

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ตัวแทนเยาวชน นักวิชาการ ตัวแทนหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานพัฒนาเด็กและเยาวชน พัฒนาอาชีพและแรงงาน ธุรกิจและการประกอบอาชีพ การศึกษาและพัฒนาสังคม จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2 เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ จัดสนทนากลุ่มเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการปัจจัยทางประชากรศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของเยาวชน ในปี 2566

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

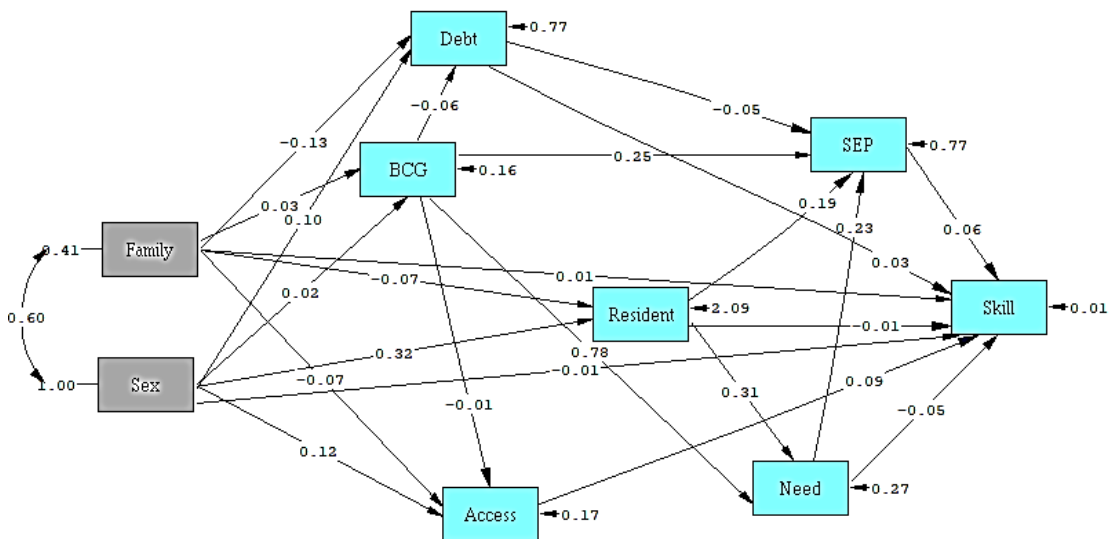
สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างเยาวชนในจังหวัดน่านมีทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเขตจังหวัดน่าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทักษะการบริหารจัดการเวลา ($\bar{X} = 3.51$) รองลงมาคือ ด้านทักษะทางสังคม ($\bar{X} = 3.33$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านทักษะการประกอบอาชีพสมัยใหม่ ($\bar{X} = 1.69$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาพรวมแต่ละด้านของเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดน่าน

รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ทักษะการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	2.81	0.23	มาก
2. ด้านทักษะทางสังคม	3.33	0.29	มาก
3. ด้านทักษะการปรับตัว	2.75	0.35	มาก
4. ด้านทักษะการสื่อสาร	3.02	0.28	มาก
5. ด้านทักษะทางดิจิทัล	3.29	0.27	มาก
6. ด้านทักษะการประกอบอาชีพสมัยใหม่	1.69	0.40	น้อย
7. ด้านทักษะการบริหารจัดการการเงิน	2.50	0.45	มาก
8. ด้านทักษะการบริหารจัดการเวลา	3.51	0.54	มากที่สุด
รวม	2.86	0.35	มาก

2. ปัจจัยเชิงสาเหตุทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชน จังหวัดน่าน

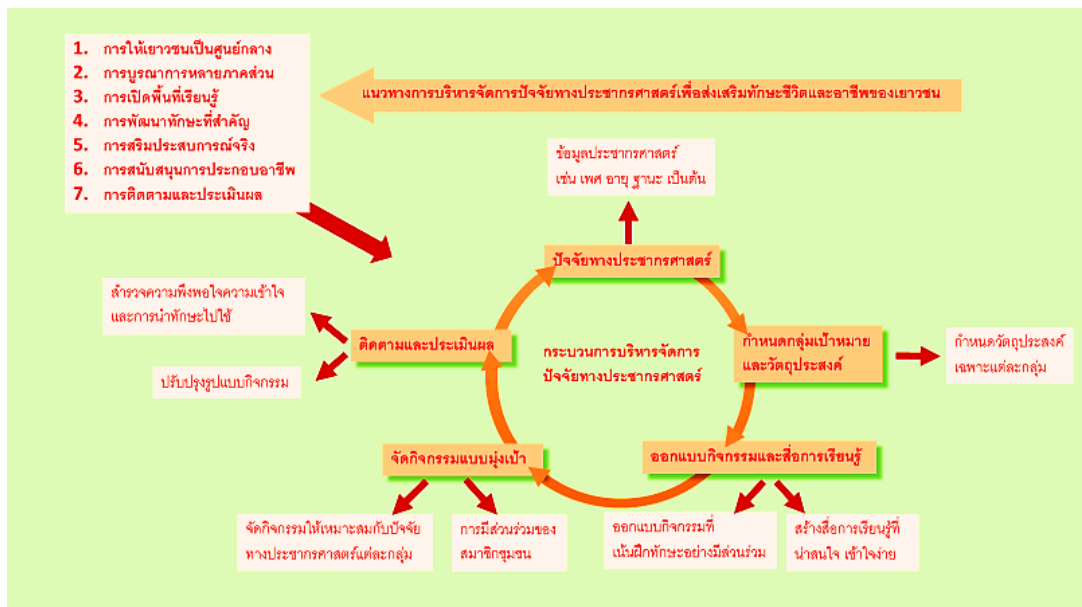
Chi-Square=1.81, df=2, P-value=0.40384, RMSEA=0.000

ภาพที่ 1 ปัจจัยเชิงสาเหตุทางประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชน จังหวัดน่าน

$\chi^2 = 1.81, df = 2, p = 0.40, GFI = 1.00, AGFI = .98, CFI = 1.00, RMR = .01, RMSEA = .00$

โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 1.81 ($p > .05$) ค่า χ^2/df เท่ากับ 0.905 ค่า GFI เท่ากับ 0.99 ค่า AGFI เท่ากับ 0.98 ค่า CFI เท่ากับ 1.00 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.00 พบว่า ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีอิทธิพลรวมทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อทักษะชีวิตและอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มากที่สุด คือ การเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ (Access) รองลงมา คือ ความรู้ความเข้าใจเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) และความต้องการเรียนรู้ BCG (BCG) ส่วนปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตและอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มากที่สุด คือ การเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ (Access) และปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อทักษะชีวิตและอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มากที่สุดคือที่พักอาศัย (Resident)

3. กระบวนการบริหารจัดการปัจจัยเชิงสาเหตุทางประชากรศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนจังหวัดน่าน

ภาพที่ 2 แสดงภาพกระบวนการบริหารจัดการปัจจัยเชิงประชากรศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชน จังหวัดน่าน

การบริหารจัดการส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพให้กับเยาวชนให้สามารถพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพอย่างเต็มศักยภาพ เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่จะนำไปสู่การประกอบอาชีพและดำรงชีวิตที่มีคุณภาพได้อย่างยั่งยืน ที่สอดคล้องกับ โมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (BCG) และทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 มีแนวทางดังนี้

ประการแรก คือ การปรับ mindset ของผู้เกี่ยวข้องให้ตรงกันในการทำให้เยาวชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เปิดโอกาสให้เยาวชนมีส่วนร่วมวางแผน ออกแบบ และร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เน้นการปฏิบัติจริง รวมทั้งการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ และแบ่งปันประสบการณ์ของตนเอง ทั้งนี้การดำเนินการพัฒนาต้องบูรณาการหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีการประสานความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการที่หลากหลาย ให้ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการและอาชีพ มีการเปิดพื้นที่ให้เยาวชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดให้มีศูนย์กลางหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ที่เยาวชนสามารถเข้าถึงข้อมูล ได้ง่าย รวมถึงเชื่อมโยงกับแหล่งข้อมูล และผู้เชี่ยวชาญ ประการสำคัญการพัฒนาควรเน้นทักษะสำคัญและจำเป็นที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เช่น การคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นต้น โดยอาจมีการเสริมประสบการณ์ ให้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้จากสถานการณ์จริง การให้คำแนะนำและช่องทางในการสร้างอาชีพหรือเริ่มต้นธุรกิจใหม่ รวมถึงการเชื่อมโยงกับนักลงทุนและพันธมิตรทางธุรกิจ และประการสุดท้ายควรมีระบบการติดตามและประเมินผล ความก้าวหน้าเพื่อนำมาสู่การปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สำหรับกระบวนการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพโดยพิจารณาปัจจัยทางประชากรศาสตร์ดังนี้ การรวบรวมข้อมูลปัจจัยทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชนในพื้นที่เพื่อนำไปกำหนดกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน มีการแบ่งกลุ่มเป้าหมายตามปัจจัยประชากรศาสตร์ เช่น เยาวชนวัยรุ่นตอนต้น กลาง หรือปลาย เป็นต้น จากนั้นกำหนดเป็นวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับแต่ละกลุ่ม เช่น พัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับเยาวชนตอนต้นหรือทักษะการจัดการเวลาสำหรับเยาวชนตอนปลาย เป็นต้น ทำการออกแบบกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ โดยการออกแบบกิจกรรมจะเน้นการฝึกทักษะอย่างมีส่วนร่วม เช่น เกมสถานการณ์จำลอง โครงการกลุ่ม เป็นต้น การสร้างสื่อ การเรียนรู้ให้น่าสนใจ เข้าใจง่าย เช่น วิดีโอสั้น แอนิเมชัน เกมส์ จากนั้นจัดกิจกรรมแบบมุ่งเป้าซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่ออกแบบให้เหมาะกับปัจจัยประชากรของแต่ละกลุ่ม เช่น เวลา สถานที่ รูปแบบกิจกรรม เป็นต้น และการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน เช่น ให้ผู้ปกครอง ราษฎรชาวบ้าน มาให้คำแนะนำ ภายหลังมีการติดตามและประเมินผล สามารถทำได้โดยการสำรวจความพึงพอใจ ความเข้าใจ และการนำทักษะไปใช้ของเยาวชนหลังการจัดกิจกรรม การปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมตามผลการประเมิน ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพสำหรับเยาวชนเป็นไปอย่างตรงกลุ่มเป้าหมายอย่างมีส่วนแนวความคิดการบริหารจัดการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับกระบวนการบริหารจัดการปัจจัยประชากรศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพที่สมดุลและยั่งยืนให้แก่เยาวชน พร้อมรับมือกับความท้าทายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนี้

1. ความพอประมาณ ได้แก่ การวางแผนกำลังคนเยาวชนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานอย่างพอเหมาะ ไม่ขาดแคลนหรือล้นเกินจนเกิดปัญหา การส่งเสริมให้เยาวชนเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นสำหรับอาชีพในอนาคตอย่างพอประมาณ ไม่เน้นเพียงสายเดี่ยวและการปลูกฝังให้เยาวชนมีความตั้งใจ วิริยะอุตสาหะในการเรียนรู้และทำงานอย่างเหมาะสม
2. ความมีเหตุผล ได้แก่ การสนับสนุนให้เยาวชนศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์อย่างรอบด้านก่อนตัดสินใจเลือกอาชีพการฝึกให้เยาวชนคิดอย่างมีเหตุผล วางแผนชีวิตและเส้นทางอาชีพได้อย่างเหมาะสม และการส่งเสริมกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์ คิดแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์
3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ได้แก่ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เยาวชน เพื่อปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงได้ การสร้างความมั่นคงทางอารมณ์ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เยาวชน และการเสริมสร้างสุขภาพกายและใจที่ดีให้เยาวชน เพื่อพร้อมประกอบอาชีพ
4. เงื่อนไขความรู้ ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอาชีพที่ทันสมัย ตามความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีการสนับสนุนให้เยาวชนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย นำมาประยุกต์ใช้ได้ และการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ตั้งกระทู้ให้เยาวชนสามารถต่อยอดองค์ความรู้ได้
5. เงื่อนไขคุณธรรม ได้แก่ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในการประกอบอาชีพให้แก่เยาวชน การส่งเสริมการทำงานอย่างมีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต มีจรรยาบรรณวิชาชีพและการสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมให้เยาวชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนจังหวัดน่าน ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ ที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพ และกระบวนการบริหารจัดการปัจจัยเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ ผู้วิจัยเลือกประเด็นสำคัญมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนมีทักษะด้านการบริหารจัดการเวลาสูงกว่าทักษะอื่น อาจเป็นเพราะความซับซ้อนของสังคมและความรู้ในปัจจุบันที่มีมากมายทั้งเกี่ยวกับการเรียนหรือการทำงาน การอาศัยเพียงประสบการณ์หรือความรู้เดิมอาจไม่เพียงพอ ดังนั้นเยาวชนจำเป็นต้องใช้เวลาในการค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการเรียนหรือการทำงานรวมทั้งการใช้เวลาว่าง ซึ่ง Yangklang, Chaijukul, & Sombatwatthana (2022, p.2) ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมการใช้เวลาว่างของเยาวชน ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การตระหนักรู้กิจกรรมการใช้เวลาว่าง การตระหนักรู้ตนเองต่อการใช้เวลาว่าง ทักษะการใช้เวลาว่างและการตัดสินใจเลือกกิจกรรม ปัจจัยเหล่านี้ย่อมส่งผลให้เยาวชนต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริหารจัดการเวลาให้เหมาะสมมากขึ้น นอกจากนี้การดำเนินชีวิตของเยาวชนส่วนมากจะมีกิจวัตรประจำวันที่หลากหลายบางครั้งอาจต้องใช้เวลาทำไปพร้อมกัน เช่น บาง

คนต้องเรียนควบคู่กับการทำงานนอก หรือทำกิจกรรมเพิ่มเติมนอกเวลา รวมทั้งการเรียนพิเศษ เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากผลสำรวจการเรียนพิเศษของเด็กนักเรียนในประเทศไทย 2022 พบว่า ร้อยละ 35.1 ของเด็กนักเรียนอายุ 15-18 ปี ทั้งหมดในประเทศไทยเรียนพิเศษเพิ่มเติมจากการศึกษาในระบบ เป็นกลุ่มนักเรียนที่อยู่นอกเมือง (35.6 %) และในอำเภอเมือง (33.9 %) และกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล (19.5 %) ตามลำดับ (Sorawit Mar : 1980 เปิดสถิติเรียนพิเศษนักเรียนไทย : เมื่อโรงเรียนไม่อาจพาเด็กไปถึงฝั่ง (The.101 world, 2023) จึงทำให้เยาวชนมีแนวโน้มที่จะต้องจัดสรรและบริหารเวลาให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เข้ามาในชีวิต ประกอบกับการเป็นเยาวชนรุ่นใหม่ที่ชอบความสะดวกรวดเร็วและคุ้นเคยกับเทคโนโลยีที่สามารถเชื่อมต่อข้อมูลที่เปิดกว้างไปทั่วทุกมุมโลก เยาวชนจึงจะให้ความสำคัญกับเรื่องของข้อมูลที่หลากหลายและจำนวนมาก โดยการใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นช่วยจัดการเวลาในการทำงานหลายอย่างพร้อมกัน (Multi-tasking) ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่จะพยายามบริหารจัดการเวลาให้ทันกับสิ่งรอบตัว และวางแผนการทำงานให้มีประสิทธิภาพเช่นกัน

สำหรับทักษะของเยาวชนจังหวัดน่านที่อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ได้แก่ ทักษะการประกอบอาชีพสมัยใหม่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดอาชีพใหม่เกิดขึ้นเสมอ และหลากหลายโดยที่แต่ละอาชีพย่อมใช้ทักษะการประกอบอาชีพต่างกัน ดังนั้นเยาวชนอาจรับรู้เกี่ยวกับทักษะใหม่ ๆ ไม่ทัน เนื่องจากอาศัยอยู่ต่างจังหวัดหรือต่างอำเภอทำให้โอกาสในการรับรู้หรือเรียนรู้อย่างแตกต่างจากเยาวชนในเมือง นอกจากนี้จากการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา แหล่งความรู้ยังมีจำกัด โครงสร้างพื้นฐานไม่เอื้อต่อการเข้าถึงความรู้ต่าง ๆ หรืออาจมาจากวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เน้นทางการเกษตรกรรมหรืองานทั่วไปทำให้ขาดแรงจูงใจในการปรับตัวและเรียนรู้อาชีพใหม่ ๆ ดังเห็นได้จากผลสำรวจด้านทักษะอาชีพของเยาวชนของศูนย์ความรู้และนโยบายเด็กแลครอบครัว (The 101.world, 2023) จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งให้เห็นว่าเพียง 10.9% ของงานนอกภาคเกษตรในประเทศเป็นงานทักษะสูง ขณะที่ตำแหน่งงานที่เหลือเป็นงานทักษะกลาง (72.6%) และงานทักษะต่ำ (16.5%) ยิ่งไปกว่านั้น งานทักษะสูงดังกล่าวยังมีความกระจุกตัวสูงมาก เพราะเมื่อดูการกระจายตัวของงานทักษะสูงในประเทศไทยจะพบว่า 40.1% ของงานเหล่านี้กระจุกตัวอยู่แค่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล นอกจากนี้งานทักษะสูงที่เหลือส่วนใหญ่กระจุกตัวตามหัวเมืองใหญ่ในภูมิภาคต่าง ๆ อาทิ นครราชสีมา ชลบุรี เชียงใหม่ เป็นต้น ภาพของการกระจุกตัวของงานทักษะสูงนี้ชี้ให้เห็นว่าเยาวชนไทยส่วนใหญ่หากต้องการทำงานตามความฝันของตนจำเป็นต้องอาศัยการมีทักษะอาชีพที่อยู่ในระดับสูง

2. ผลการวิจัยปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในจังหวัดน่าน พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับสิทธิ์การเข้าถึงสวัสดิการของรัฐส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมทั้งทางตรงและทางอ้อมมากกว่าปัจจัย

อื่น เนื่องจากสวัสดิการของรัฐเป็นการจัดหาปัจจัยขั้นต่ำที่เอื้อต่อความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานของประชาชน เพื่อสร้างความเท่าเทียมและความเป็นธรรมในสังคม ช่วยให้ทุกคนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข ดังนั้นเมื่อประชาชนสามารถเข้าถึงสวัสดิการที่รัฐจัดให้มากเท่าใดก็ย่อมทำให้คุณภาพขั้นพื้นฐานดีขึ้นมากเท่านั้นและเป็นการสร้างคนให้เท่าเทียมกันในสังคม ดังที่ เศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายรัฐบาลต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2566 มีสาระระบุว่า “รัฐบาลให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมของคนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเปราะบาง คนพิการ ผู้สูงอายุ และกลุ่มชาติพันธุ์ โดยจะดูแลให้มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีงาน มีรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิมด้วยสวัสดิการรัฐ” (Thai PBS Policy Watch, 2023)

พบว่า ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อทักษะชีวิตและอาชีพมากที่สุดได้แก่ ที่พักอาศัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ที่พักอาศัยเป็นสถานที่สำหรับให้เยาวชนได้เกิดการเรียนรู้ในการทำงาน ที่นำไปสู่การพื้นฐานการประกอบอาชีพต่าง ๆ และมีทักษะในการดำรงชีวิตด้วยตนเองในโลกภายนอก นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Namphueng Meesil (2017) ที่พบว่า รากฐานสำคัญของการมีทักษะชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21 ต้องเริ่มจากการเรียนรู้จากที่พักอาศัยหรือบ้าน

ส่วนปัจจัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อทักษะชีวิตและอาชีพของเยาวชนเนื่องจากเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับรัฐ ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเอง และดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและความมีอิสระในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง ความสามารถในการควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองตอบต่อความต้องการต่าง ๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง (The Chaipattana Foundation, 2024) ดังนั้นการรับรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็ย่อมทำให้เยาวชนมีแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างมีเป้าหมายและยั่งยืน ซึ่งสัมพันธ์กับทักษะชีวิตและอาชีพที่สำคัญหลายประการ เช่น การทำให้เยาวชนรู้จักวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ การทำงานที่อยู่บนความมีเหตุผลและหลักการมีภูมิคุ้มกันที่ดีเป็นต้น อย่างไรก็ตามการรับรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากสามารถส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ แล้วนั้นต้องมีพื้นฐานมาจากปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและยั่งยืน

3. ผลการศึกษากระบวนการบริหารจัดการปัจจัยเชิงสาเหตุทางประชากรศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนจังหวัดน่าน จะเห็นว่า กระบวนการดำเนินงานควรให้ความสำคัญกับลักษณะทางประชากร เช่น อายุ เพศ การศึกษา รายได้ ฯลฯ ซึ่งเป็นการทำความเข้าใจโครงสร้าง พฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่จะใช้เป็นข้อมูลหลักในการวางแผนพัฒนา เนื่องจากปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่ต่างกันย่อมส่งผลต่อความสนใจและความต้องการพัฒนาที่แตกต่างกัน เช่น เยาวชนชายและหญิงอาจมีความสนใจและความต้องการพัฒนาทักษะที่แตกต่างกัน

เนื่องจากบรรทัดฐานทางสังคมและบทบาททางเพศของสังคมไทยที่เมื่อก่อนผู้หญิงมักมีบทบาทเป็นแม่บ้านดูแลบ้าน ส่วนผู้ชายทำงานนอกบ้าน เป็นผู้หารายได้เข้าบ้านและเป็นผู้ตัดสินใจทำให้ความต้องการ ความสนใจ ทักษะ วิถีชีวิตของผู้หญิงและผู้ชายในภาพรวมถูกกำหนดไว้คนละกรอบ (Hansawasdi, 2024) แต่ในปัจจุบันบทบาทของผู้หญิงและผู้ชายเท่าเทียมกันมากขึ้นก็ตาม แต่ยังคงมีบรรทัดฐานและความคาดหวังบางประการที่แตกต่างกันระหว่างเพศชายและหญิงทำให้ความสนใจและแรงจูงใจในการพัฒนาทักษะบางอย่างแตกต่างกัน เช่น Hartung et al. (2005) ระบุว่า การสร้างบรรทัดฐานทางสังคมเกี่ยวกับบทบาททางเพศตั้งแต่วัยเด็ก ส่งผลต่อการพัฒนาความสนใจและทักษะของเด็กชายและเด็กหญิงแตกต่างกันออกไป ส่วน Cheryan et al. (2017) พบว่า บรรทัดฐานทางสังคมและการรับรู้ว่าเป็น “เรื่องของผู้ชาย” นั้นเป็นอุปสรรคสำคัญทำให้ผู้หญิงขาดแรงจูงใจในการพัฒนาทักษะด้านนี้ เป็นต้น นอกจากนี้ แรงบันดาลใจและแบบอย่างจากสื่อและสังคมรอบตัวมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของเยาวชนชายและหญิงที่อาจนำไปสู่ความต้องการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับแบบอย่างเหล่านั้นแตกต่างกัน ซึ่ง Hoffner, C. A., & Buchanan, M. (2005) พบว่า วัยรุ่นมีแนวโน้มจะอยากเป็นเหมือนตัวละครที่ตนถูกใจในรายการโทรทัศน์ โดยลักษณะและทักษะของตัวละครมีอิทธิพลต่อความปรารถนาของเพศชายและเพศหญิงแตกต่างกัน นอกจากนี้ปัจจัยดังกล่าวแล้ว แต่ละบุคคลยังมีความถนัด ความสนใจและแรงจูงใจที่แตกต่างกันตามบุคลิกภาพและประสบการณ์ที่อาจส่งผลต่อการเลือกพัฒนาทักษะที่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ สถานภาพครอบครัวของเยาวชนที่แตกต่างกันก็จะมีโอกาสและข้อจำกัดในการเข้าถึงกิจกรรมการพัฒนาทักษะที่ต่างกัน รวมถึงความแตกต่างทางภูมิหลัง ศาสนา และวัฒนธรรม ย่อมส่งผลต่อค่านิยม ทักษะคิด และความสนใจของเยาวชน ดังที่ Barna (1994) อธิบายว่าการหาสาเหตุของพฤติกรรมของคนต่างภาษาต่างวัฒนธรรมมักเกิดความผิดพลาดเนื่องมาจากอคติ เช่น ชาตินิยม (Patriotism) เป็นการมองเข้าข้างชาติตัวเอง การคิดแบบเหมารวม (Stereotypes) คือคิดว่าคนในชาตินั้นเป็นเหมือนกันหมด การเอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง (Ethnocentric) คิดว่าสิ่งที่ทำสำเร็จในประเทศตนเองนั้นถูกต้องไปเสียหมด และ การแบ่งแยก การเห็นต่าง การเลือกปฏิบัติ (Discrimination) เป็นการแบ่งแยกทางเชื้อชาติและกีดกัน มีการปฏิบัติแบบสองมาตรฐานถูกเหยียดหยาม มองคนอื่นว่าด้อยกว่า เป็นต้น ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวได้นำมาสู่การออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายให้เหมาะสมกับเพศ วัย และวุฒิภาวะของเยาวชนชายและหญิงที่มีแนวโน้มและความสนใจพัฒนาที่แตกต่างกันเพื่อไม่เกิดความเหลื่อมล้ำ ตลอดจนการติดตามความก้าวหน้าเพื่อให้ได้แนวทางการปรับปรุงและวางแผนต่อไป จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า กระบวนการบริหารจัดการปัจจัยทางประชากรศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของเยาวชนเป็นกระบวนการพัฒนาแบบครบวงจรที่สามารถพัฒนาเยาวชนให้มีความพร้อมในการทำงานและสามารถวางแผนเส้นทางอาชีพได้ที่จะช่วยให้ลดปัญหาการว่างงาน เนื่องจากเยาวชนมีทักษะที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน การเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่และมีคุณธรรมจริยธรรม สามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องนำไปสู่การพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. หน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมรายได้ให้กับเยาวชนหลายวิธี รวมทั้งมาตรการส่งเสริมสิทธิการเข้าถึงสวัสดิการรัฐของเยาวชน ส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

2. การส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของเยาวชน ประเด็นการส่งเสริมควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมรายได้ให้กับเยาวชนที่หลากหลาย เช่น การจัดหางาน การประกอบอาชีพอิสระ young smart farmer รวมถึงทักษะอาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพของเยาวชนในบริบทที่หลากหลาย เช่น เยาวชนที่อาศัยอยู่ในชนบท เยาวชนที่มีฐานะยากจน เยาวชนที่มีความพิการ เยาวชนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นต้น

2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพที่สร้างสรรค์สำหรับคนทุกช่วงวัย เพื่อให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกันเนื่องคนแต่ละช่วงวัย

เอกสารอ้างอิง

- Barna, L. M. (1994). Stumbling Blocks in International Communication. In Porter, R. and Samovar, L. (Ed.), *Interculturally Communicating: A reader*. (pp. 337-346). Belmont, CA: Wadsworth Publishing.
- Central database of the Department of Health. (2024). *Information on the Elderly*. Retrieved April 21, 2024, from <https://dohdatacenter.anamai.moph.go.th/> (In Thai).
- Cheryan, S., Ziegler, S. A., Montoya, A. K. and Jiang, L. (2017). Why Are Some STEM Fields More Gender Balanced Than Others?. *Psychological Bulletin*, 143(1), 1-35.
- Hartung, P. J., Porfeli, E. J., & Vondracek, F. W. (2005). Child Vocational Development: A Review and Reconsideration. *Journal of Vocational Behavior*, 66(3), 385-419.
- Hoffner, C. A. and Buchanan, M. (2005). Young Adults' Wishful Identification with Television Characters : The Role of Perceived Attractiveness and Character Traits. *Media Psychology*, 7(4), 325-351.
- Nan Provincial Statistical Office. (2021). *Nan Province Statistics Report*. Nan: Author. (In Thai).
- Hansawasdi, P. (2024). *Basic Knowledge About Male and Female Equality*. Retrieved April 21, 2024, from https://nsotraining.nso.go.th/download/13-22-41_2022-08-18.pdf. (In Thai).

- Bhula-Or, R. (2021). *What causes Thai children to become NEETs? : Solving the problem of outsiders in the labor market and education*. Retrieved April 21, 2024, from <https://www.eef.or.th/ruttiya-neets-interview/>. (In Thai).
- Namphueng, M. (2017) Learning from Home: The Foundations of the Life and Career Skills in the 21st Century. *J. of Soc Sci & Hum*, 43(1): 80-98 (In Thai).
- Noppakit, S. (2018). Organizing Activities to Develop Students' Life Skills in the 21st Century. *Journal of Education Khon Kaen University*, 8(1), 53-66. (In Thai).
- Phongta, T. et al. (2024). *Research Report on Developing Life and Career Skills of a Network of Youth Leaders under the Philosophy of Sufficiency Economy Through the Learning Process Towards A Creative Economy (BCG) in Nan Province*. Chiang Rai: Chiang Rai Rajabhat University. (In Thai).
- The Chaipattana Foundation. (2024). *Sufficiency Economy Philosophy*. Retrieved April 21, 2024, from <https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html>. (In Thai).
- Thai PBS Policy Watch. (2023). *Equality in Welfare by the State Is "Vague, High Expectations"*. Retrieved April 21, 2024, from <https://policywatch.thaipbs.or.th/article/life-1>. (In Thai).
- The101.world. (2023). *Revealing Statistics for Special Education for Thai Students: When Schools Cannot Bring Children to Shore*. Retrieved 21 April 2024, from <https://www.the101.world/shadow-education-in-thailand/>. (In Thai).
- The101.world. (2024). *Finding A Good Job May Be Just A Dream for Most Thai Youth*. Retrieved 21 April 2024, from <https://kidforkids.org/decent-jobs-for-youth/>. (In Thai).
- Yangklang, W. Chaijukul, Y. and Sombatwatthana, P. (2022). Consistency and Differences in Leisure Behavior According to the Perspective of Various Sciences. *The Periodical of Behavioral Science*, 26(2), 1-15. (In Thai).
- Yuvabadhana Foundation. (2024). *Life Skills, Important Things For Teenagers In The 21st Century*. Retrieved 21 April 2024, from <https://www.yuvabadhanafoundation.org/th>. (In Thai).
